

ปาหนัน นุริฎุชา 2556: การสร้างวงกลมสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ปริญาปรัชญาดุฎฐฎิบัณฑิต (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชา
วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ศิน อิงคพัฒนากุล,
Ph.D. 227 หน้า

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างวงกลมสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งใช้การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยเป็นกรณีศึกษา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น (1) ศึกษาปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบกับการดำรงชีวิตของหิ่งห้อย (2) จำแนกคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย และ (3) สร้างวงกลมสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย โดยมีพื้นที่ศึกษา 5 แห่งคือ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดระยอง

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบกับการดำรงชีวิตของหิ่งห้อยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางด้านกายภาพ ประกอบไปด้วย ดิน น้ำ สภาพอากาศ และสภาพพื้นที่ ปัจจัยทางด้านชีวภาพ ประกอบไปด้วย ต้นไม้ และสัตว์หน้าดินขนาดเล็ก ปัจจัยทางด้านมนุษย์ ประกอบไปด้วย กิจกรรมการดำรงชีวิตประจำวัน และกิจกรรมการท่องเที่ยว (2) เมื่อทำการจำแนกคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ศึกษาทั้ง 5 แห่ง ตามดัชนีชี้วัด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบกับการดำรงชีวิตของหิ่งห้อย ด้านความรู้ของประชาชนในพื้นที่ ด้านความคาดหวังของคนในชุมชน และด้านข้อจำกัด/อุปสรรคของชุมชน ทำให้พบว่า โดยภาพรวมพื้นที่การท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยในจังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดระยองมีสถานภาพที่เสี่ยงภัย เนื่องจากพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามเป็นแหล่งท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยที่ได้รับความนิยม แต่ไม่มีกฎระเบียบในการเที่ยวชมหิ่งห้อย ส่งผลทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างผลกระทบต่อสภาพพื้นที่ ส่วนพื้นที่จังหวัดระยองนั้นการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยไม่ใช่จุดขายหลักของพื้นที่ ส่งผลทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่เห็นความสำคัญหรือคุณค่าของหิ่งห้อย (3) สร้างวงกลมสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยพัฒนาขึ้นมาจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์ ทฤษฎีการเรียนรู้ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หลังจากนั้นจึงสร้างสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อย ด้วยการคัดเลือกสื่อจากวงกลมสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้น และใช้ข้อมูลที่ได้จากการจำแนกคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่วิจัยเป็นเนื้อหาหลัก เมื่อนำไปทดสอบประสิทธิภาพพบว่า สื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาที่สร้างขึ้นสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่างได้

วงกลมสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งอื่นๆ ในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเลือกใช้สื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงอายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพของผู้รับสื่อ นอกจากนี้แนวทางการสร้างสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยยังสามารถเป็นแนวทางในการสร้างสื่อสิ่งแวดล้อมศึกษาให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่นๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก